महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे ०४

शासन निर्णय क्र.संकीर्ण२०१९/प्र.क्र.(२४३/१९)/एस.डी.४,

दिनांक ८ ऑगस्ट,२०१९ नुसार

इयता १०वी -संस्कृत

(संयुक्त भाषा)

सुधारित मूल्यमापन आराखडा

महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे

विषय – संस्कृतम् (संयुक्तम)

दशमी कक्षा – कृतिपत्रिकायाः प्रारूपम्

समयः – होराद्वयम् । गुणाङ्काः - ४०

प्रथमः विभागः – सुगमसंस्कृतम् ।(६)

१. अ)चित्रं दृष्ट्वा नामानि लिखत । (४ तः ३) (केवलं नवमीकक्षा-चित्रपदकोषतः।) १ X ३ = ३

१. २. ३. ४.

आ) सङ्ख्याः अक्षरैः / अङ्कैः लिखत । (३ तः २) १X २ = २

इ) समय-स्तम्भमेलनं कुरुत । (पृ. क्र. २६ आधारेण) १/२ X २ = १

द्वितीयः विभागः – गद्यम् । (१४)

२. अ) गद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत । (८०-१०० शब्दयुक्तः गद्यांशः दातव्यः) ४

कृतयः --

१. अवबोधनम् । (३ तः २) १ X २ = २

क) उचितं कारणं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत । /

उचितं पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत । (रिक्तस्थानद्वयं प्रष्टव्यम्) १/२ X २

कः कं वदति ?

ख) पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत ।

ग) वाक्यं पुनर्लिखित्वा सत्यम् / असत्यम् इति लिखत ।

च) एषः गद्यांशः कस्मात् पाठात् उद्धृतः ?

छ) अमरकोषात् शब्दं योजयित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।

२. शब्दज्ञानम् । (३ तः २) २

क) २ धातुसाधित-अव्यये / विभक्त्यन्त पदे चित्वा लिखत । १/२ X २= १

ख) विशेषण-विशेष्य-मेलनं कुरुत ।

ग) सन्धिः । १/२ X २= १

(पूर्वपदं लिखत १/२ X २ , उत्तरपदं लिखत १/२ X २)

अथवा

लकारं लिखत । (अधोरेखनम् आवश्यकम् ।)

आ) गद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत । (८०-१०० शब्दयुक्तः गद्यांशः दातव्यः) ४

कृतयः --

१. अवबोधनम् । (३ तः २) १ X २ = २

क) उचितं कारणं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत । /

उचितं पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत । (रिक्तस्थानद्वयं प्रष्टव्यम्) १/२ X २ कः कं वदति ?

पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत ।

ख) वाक्यं पुनर्लिखित्वा सत्यम् / असत्यम् इति लिखत ।

च) एषः गद्यांशः कस्मात् पाठात् उद्धृतः ?

छ) अमरकोषात् शब्दं योजयित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।

२. रेखाचित्रं पूरयत। १/२ X ४ = २

(जालरेखा / वृक्षरेखा / प्रवाहिजालम् / स्तम्भपूरणम् / शब्दपेटिका)

इ) माध्यमभाषया सरलार्थं लिखत। (२ तः १) ४

(४ – ५ वाक्यात्मकः गद्यांशः दातव्यः।) (प्रथमसत्रम् - ६ , द्वितीयसत्रम् - ९)

ई) माध्यमभाषया उत्तरं लिखत। (२ तः १) (केवलं स्वाध्यायाधारितम्।) २

तृतीयः विभागः – पद्यम्। (१०)

३. अ) पद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत। (५ तः ४) (८ – १२ पङ्क्तयः प्रष्टव्याः।) ४

क) पूर्णवाक्येनउत्तरंलिखत।

ख) विशेषण-विशेष्य-मेलनं कुरुत।

ग) रेखाचित्रं पूरयत। (२ शब्दौ प्रष्टव्यौ।) (जालरेखा / वृक्षरेखा / प्रवाहिजालम् / स्तम्भपूरणम् / शब्दपेटिका)

घ) २ धातुसाधित-अव्यये / विभक्त्यन्तपदे चिनुत।

च) सन्धिः। (पूर्वपदं लिखत १/२ X २ , उत्तरपदं लिखत १/२ X २)

आ) पद्ये शुद्धे पूर्णे च लिखत। (३ तः २) (केवलं पङ्क्तिद्वयात्मके।) ४

इ) माध्यमभाषया सरलार्थं लिखत। (२ तः १) २ X १ = २

(प्रथमसत्रम् – २ , ४ ; द्वितीयसत्रम् - ७ , १०)

चतुर्थः विभागः – भाषाभ्यासः। (१०)

४. अ) पृथक्करणम्। ४

१. नामानि सर्वनामानि च पृथक्कुरुत। (५ तः ४) १/२ X ४ = २

२. क्रियापदानि धातुसाधितानि च पृथक्कुरुत। (५ तः ४) १/२ X ४ = २

[प्रथमसत्रम् – क्रियापदानि – लट् , लङ् , लोट् , विधिलिङ् ;

धातुसाधितानि – क्त्वा , ल्यप् , तुमुन्

द्वितीयसत्रम् – क्रियापदानि -लट् , लङ् , लोट् , विधिलिङ् , लृट् ;

धातुसाधितानि – क्त्वा , ल्यप् , तुमुन् , क्त , क्तवत्]

आ) निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत। (४ तः २) ४

१. योग्यं रूपं लिखित्वा वाक्यं पुनर्लिखत। (३ तः २)

(प्रथमसत्रम् – पृ.क्र. ४३ , ४४ ; द्वितीयसत्रम् – ४३ , ४४ , ४७)

२. समासविग्रहाणां समासनामभिः मेलनं कुरुत। (६ तः ४)

३. मञ्जूषातः समानार्थकशब्दान् / विरुद्धार्थकशब्दान् चित्वा लिखत।

४. योग्यं पर्यायं चिनुत। (३ तः २)

क) वाच्यम् आधारीकृत्य।

ख) भवान् – त्वम् आधारीकृत्य।

ग) विशेषण-विशेष्यम् आधारीकृत्य।

इ) विशिष्ट-विभक्तेः उपयोगं कृत्वा वाक्यनिर्माणं कुरुत। (४ तः २) २

(प्रथमसत्रम् – अव्ययानि पृ. क्र. २७ ; द्वितीयसत्रम् – धातवः पृ.क्र. ३६)

-*-*-*-

दशमी कक्षा – संस्कृतम् (संयुक्तम्)

अन्तर्गत-मूल्यमापनम् | (१० गुणाः)

मौखिकी परीक्षा | (५ गुणाः)	**स्वाध्यायः | (५ गुणाः)**
१. **श्रवणकौशलम् =** ३ वाक्यें (पृ. क्र. ७०,७१) ३ गुण **अथवा** ६ शब्द (पाठानुसारं शब्दकोषः –७६,७७) ३ गुण २. **भाषणकौशलम्** = सत्र १ व सत्र २ च्या अभ्यासक्रमानुसारपाठ्यपुस्तकातील कोणतेही १ सुभाषित म्हणणे. २ गुण	**स्वाध्याय १ = प्रथम सत्र -अभ्यासपत्रम् १ ,२,** **स्वाध्याय २ = द्वितीय सत्र - अभ्यासपत्र ३, ४ मधील प्रश्न .** **ह्या दोन स्वाध्यायांपैकी जास्त गुण असणारा स्वाध्याय अन्तिम परीक्षेसाठी ग्राह्य धरावा.** सूचना -- १. शाळेने पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवर स्वाध्याय लिहिणे अपेक्षित . २. शाळेच्या एका तासिकेत हा स्वाध्याय शिक्षकांच्या देखरेखीखाली सोडवायचा आहे. ३. ५ गुण आहेत हे लक्षात घेऊन अभ्यासपत्रातून प्रश्नांची निवड करावी. ४. स्वाध्यायाच्या उत्तपत्रिका शाळेने जतन कराव्यात.

प्रत्येक सत्रात १० गुणांचे अन्तर्गत मूल्यमापन अनिवार्य आहे.

दशमी कक्षा – संस्कृत (संयुक्त) (४० गुण)

घटकनिहाय गुणविभागणी

घटक	एकूण गुण
सुगमसंस्कृतम्	६
गद्यम्	१४
पद्यम्	१०
भाषाभ्यासः	१०
एकूण	४०

उद्दिष्टनिहाय गुणविभागणी

घटक	ज्ञान	आकलन	उपयोजन	कौशल्य	एकूण गुण
सुगमसंस्कृतम्	६	(६)	--	--	६
गद्यम्	(४)	१०	(६)	४	१४
पद्यम्	२	६	(४)	२	१०
भाषाभ्यासः	---	(१०)	१०	(२)	१०
एकूण	८	१६	१०	६	४०

ज्ञान.– (सुगमसंकृतम् = चित्रपदकोषः, संख्या , समय) कण्ठस्थीकरणम् |

आकलन = सुगमसंस्कृतम् , गद्य , पद्य

उपयोजन = सरलार्थलेखन , भाषाभ्यास: , माध्यमभाषेत उत्तरे

कौशल्य = अनुवाद

विभागः	गुणाङ्काः	सविकल्पम्
सुगमसंस्कृतम्	६	८
गद्यम्	१४	२१
पद्यम्	१०	१४
भाषाभ्यासः	१०	१८
एकूण	४०	६१

कृतिनिहाय विभागणी

विभागाः	वस्तुनिष्ठ	लघूत्तरी	दीर्घोत्तरी	एकूण गुण
सुगमसंस्कृतम्		६	--	६
गद्यम्	८	२	४	१४
पद्यम्	४	२	४	१०
भाषाभ्यासः		१०		१०
एकूण	१२	२०	८	४०

प्रकाराः / कृतयः =

१. वस्तुनिष्ठ = १. पृथक्करणम् (गद्य , पद्य)

२.सरलार्थ (गद्य , पद्य)

३. श्लोकपूर्तिः (पद्य)

२. लघूत्तरी = १. अवबोधनम् (गद्य , पद्य)

२. शब्दज्ञानम् (गद्य)

३. सुगमसंसकृतम्

४. भाषाभ्यासः (व्याकरण)

३. दीर्घोत्तरी = माध्यमभाषया उत्तरत |

काठिण्यपातळीनिहाय गुणविभागणी

घटक	सोपे	मध्यम	कठिण	एकूण गुण
सुगमसंस्कृतम्	६	-	-	६
गद्यम्	८	४	२	१४
पद्यम्	४	४	२	१०
भाषाभ्यासः	-	६	४	१०
एकूण गुण	१८	१४	८	४०
	४५%	३५%	२०%	१००

सोपे –

१) सुगमसंस्कृत

२) गद्य-सरलार्थ –अवबोधन-शब्दज्ञान

३) पद्य-सरलार्थ –अवबोधन-शब्दज्ञान-अन्वय

४) भाषाभ्यास- तालिकापूर्ती

मध्यम --

१) गद्य-पृथक्करण

२) पद्य –पृथक्करण- श्लोकपूर्ती

३) भाषाभ्यास-निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत |

४)

कठिण –

१) गद्य-माध्यमभाषया उत्तरं लिखत |

२) पद्य-माध्यमभाषया उत्तरं लिखत |

३) भाषाभ्यासः - निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत | (समास , सूचनेनुसार बदल करा.)

* * * *

नवमी कक्षा – संस्कृतम् (संयुक्तम्)

अन्तर्गत-मूल्यमापनम् | (१० गुणाः)

मौखिकी परीक्षा	(५ गुणाः)	स्वाध्यायः	(५ गुणाः)
१. **श्रवणकौशलम् =** प्रथमसत्रम् -- ३वाक्यें (पृ. क्र. २७) (उपपदविभक्तयः-अव्ययानि|) ३ गुण **अथवा** ६ शब्द (पाठानुसारं शब्दकोषः - पृ.क्र. ७५) (पाठ १ ते ६) ३ गुण **द्वितीयसत्रम्–** ३वाक्यें (पृ. क्र. ३६) (उपपदविभक्तयः-धातवः ।) ३ गुण **अथवा** ६ शब्द (पाठानुसारं शब्दकोषः - पृ.क्र. ७५) (पाठ ७ ते ११) ३ गुण २. **भाषणकौशलम्** = १ पाठ्यपुस्तकातील सुभाषित म्हणणे . २ गुण	**<u>प्रथमसत्रम्</u>** -- स्वाध्याय १ -- भाषासूत्रम् १ व २ यातील जिज्ञासापत्रम्	 **<u>द्वितीयसत्रम्</u>** = स्वाध्याय १ -- भाषासूत्रम् ३ व ४ यातील जिज्ञासापत्रम्	 सूचना -- १. शाळेने पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवर स्वाध्याय लिहिणे अपेक्षित . २. शाळेच्या एका तासिकेत हा स्वाध्याय शिक्षिकेच्या देखरेखीखाली सोडवायचा आहे. ३. ५ गुण आहेत हे लक्षात घेऊन अभ्यासपत्रातून प्रश्नांची निवड करावी. ४. स्वाध्यायाच्या उत्तपत्रिका शाळेने जतन कराव्यात.